

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Правова природа адаптації законодавства України до *acquis communautaire*

Проневич Олексій

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

aspron1@ukr.net

Адаптація законодавства до *acquis communautaire* є важливим правовим засобом забезпечення реалізації євроінтеграційних прагнень України. Після відновлення незалежності Української держави вітчизняні органи публічної влади вживали консолідованих заходів з метою легалізації стратегічного євроінтеграційного курсу, визначення пріоритетних напрямів співробітництва з Європейським Союзом. Вперше євроінтеграційна перспектива була випукло окреслена в Угоді про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року (набула чинності 1 березня 1998 року). Відповідно до частини 1 статті 51 Угоди вперше було актуалізовано проблему добровільного, часткового та поступового «зближення існуючого і майбутнього законодавства України з законодавством Співтовариства» шляхом встановлення «приблизної адекватності законів» у 16 пріоритетних для зміцнення економічних зв'язків сферах, у тому числі в особливо соціально значущій сфері охорони здоров'я.

Наразі відсутнє легальне визначення концепту «адаптація законодавства». На нашу думку, адаптація законодавства є ґрунтованим на міжнародній угоді планомірним процесом (комплексом односторонніх заходів) узгодження (зближення, наближення, пристосування, перетворення)

нормативно-правових актів держави-реципієнта з європейськими стандартами (ідеалами) правового регулювання окремих видів суспільних відносин (правової регламентації пріоритетних сфер).

Зауважимо, що про юридико-формальний процес механічного «правового запозичення» не йдеться, оскільки держава-реципієнт як повноправний член Ради Європи та низки інших європейських інституцій дотична до розробки і ствердження міжнародних та європейських принципів, норм і стандартів.

Адаптації законодавства притаманні такі характерні ознаки: є одним із засобів правової інтеграції; здійснюється державою-кандидатом на вступ до Європейського Союзу на підставі міжнародної угоди (у залежності від ступеню імперативності міжнародно-правових норм може здійснюватися державою довільно на власний розсуд або з дотриманням чітко визначених строків виконання зобов'язань щодо транспозиції актів права ЄС); передбачає консолідацію зусиль усіх гілок державної влади; є правотворчим процесом; має динамічний односторонній характер; не є всеосяжною, оскільки обмежується пріоритетними сферами; спрямована на досягнення приблизної еквівалентності законів; ґрунтується на засадах поваги до національного суверенітету, добровільності, лібералізму, планомірності, цілеспрямованості, безперервності, системності та відповідності національним інтересам; має випереджаючий характер; є соціально акцептованою.

Процес адаптації складається з низки послідовних етапів, що включають експертизу проєктів законодавчих актів на відповідність стандартам *acquis* ЄС, уніфікацію юридичної термінології, новелізацію національного законодавства, здійснення моніторингу правозастосовної діяльності.

В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС наголошено на необхідності «широкої регуляторної адаптації» законодавства України до *acquis* ЄС за визначеними в частині Угоди про економічне та секторальне співробітництво тридцятьма сферами правового регулювання, а також закріплено деталізовані

переліки актів *acquis* ЄС, що підлягають впровадженню в Україні у визначені строки.

Відповідно до статті 114 Угоди закріплено два базові постулати адаптації законодавства, а саме: Україна забезпечує, щоб існуючі закони та майбутнє законодавство поступово досягли сумісності з *acquis* ЄС; адаптація розпочинається з дати підписання Угоди і поступово пошириться на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII «Нормативно-правове наближення» до Угоди. Цим Додатком прямо передбачено таке: якщо законодавчий акт є регламентом або рішенням ЄС, то він повинен стати, як такий, частиною національного законодавства України; якщо законодавчий акт є директивою ЄС, то за компетентними органами України залишається право вибору форми та способу його імплементації.

У Плані заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2014-2017 роки йшлося про понад 350 актів законодавства ЄС, що підлягали транспонуванню протягом двох-десяти років з моменту набуття чинності Угоди або окремих її положень. Натомість актуалізований План заходів з виконання Угоди про асоціацію від 25 жовтня 2017 року містив 1.943 конкретизовані пункти, що підлягали виконанню. Наразі євроадаптаційна діяльність триває.

Резюмуючи, зазначимо, що упродовж останнього десятиліття відбулися відчутні, однак недостатні, зрушення у царині адаптації вітчизняного законодавства до положень права Європейського Союзу, що об'єктивно зумовлено масштабністю процесу, динамічним характером суспільних відносин та комплексним характером проблем, що вирішуються уповноваженими суб'єктами публічного адміністрування.